

EDUCAȚIA PENTRU ALTERITATE ȘI TOLERANȚĂ

Adelina Hadîrcă

Colegiul Tehnic de Transporturi "Transilvania",

Cluj-Napoca

Educația pentru alteritate și toleranță face parte din paradigma *noilor educații*, un concept educațional instituit de UNESCO la sfârșitul secolului trecut la inițiativa profesorului român G.Văideanu. Definită și ca o educație a *diferenței* (a cunoașterii, a înțelegerii, a respectului diferențelor), această nouă educație vine să completeze disciplinele școlare tradiționale, atragând atenția opiniei publice asupra unei zone neexplorate încă din punct de vedere didactic, dar de o importanță educativă incontestabilă. Ea se adresează tuturor actanților educaționali, cautând să-i sensibilizeze față de respectarea diversității, alterității, solidarității.

Educația pentru alteritate vizează, în primul rând, educarea unei atitudini de toleranță față de cei care sunt diferiți, comprehensiunea *celuilalt* din punctul de vedere al dreptului la identitate și al respectului pentru diversitatea culturală și are menirea de a-l învața pe elev *să trăiască împreună cu alții*. Ea este indicată mai ales în comunitățile pluriculturale, cu etnii eterogene, unde și apar tensiuni interetnice și unde educația pentru alteritate ar trebui să se centreze pe *scopuri terapeutice*, după cum sugerează reputatul pedagog ieșean C. Cucoș.

Ideea acestui articol mi-a venit în urma participării la cursul CCD Cluj - "ȘCOALA – ȘANSA FIECĂRUIA".

Am ales aceasta să vorbesc pe această temă pentru a vă prezenta o lecție de dirigință la clasa a IX-a. Tema lecției este "Toleranța". Era oportună, după părerea mea, pentru ca elevii din clasa unde eram dirigintă, abia se cunoscuseră între ei, dar și pentru că se punea problema conviețuirii cu elevi de etnie romă. Această lecție de dirigință i-a

mai invitat pe elevii clasei a IX-a D să se autocunoască, să-și recunoască limitele și, poate, să vrea să se schimbe în mai bine.

În acest sens, în cadrul modulului “Școala incluzivă” al cursului menționat mai sus, a fost amintit și J. A. Banks, care este de opinie că un obiectiv fundamental al școlilor este acela de a se strădui să creeze o națiune și un destin, având la dispoziție o incredibilă diversitate culturală, etnică, lingvistică. Pentru a încheia acest destin comun, educatorii trebuie să cunoască specificul și caracteristicile pe care elevii din diferite grupuri culturale le aduc în școală, să-i învețe pe discipoli să respecte diversitatea culturală, să valorizeze toate oportunitățile de învățare pe care le oferă multiculturalitatea spațiului educațional.

Bibliografie:

1. Banks, J.A. & Banks, C.A.M. (2001). *Multicultural Education: Issues and Perspectives (4th ed.)*. New York: John Wiley & Sons, Inc., (p. 5)
2. Cucoș, C. *Pedagogie* (1998), Editura Polirom, Iași
3. Văideanu, G. (1993) *Educația la frontiera dintre milenii*, Editura Politică, București

Proiect de lecție educativă

Componenta educativă:	Educația pentru o societate democratică
Subcomponenta:	Toleranța
Tema lecției:	Toleranța
Motivația:	Să înțeleagă noțiunea de toleranță
Nivelul de vârstă:	Clasa a IX-a
Obiectivele lecției:	<ul style="list-style-type: none"> • Elevul să identifice acte de toleranță respectiv intoleranță; • Elevul să justifice nevoia de toleranță în relațiile interpersonale, în familie sau în societate; • Elevul să precizeze consecințele posibile ale toleranței; • Elevul să aprecieze actele de comportament conform cu criteriul toleranței; • Elevul să-și orienteze propriul comportament spre toleranță; • Elevul să considere toleranța ca o valoare de promovat.
Strategii didactice:	dezbatere, studiul de caz, texte de interpretat

Managementul resurselor si a timpului:	Suport de text 1h
Desfasurarea lecției:	<p>1. Pregatirea elevilor pentru discutarea temei</p> <p>In aceasta lectie va fi vorba despre toleranță. Am rugat elevii să dezbată următoarele probleme : Cum putem defini toleranța? , Prin ce se caracterizează un om tolerant?” , “Putem tolera orice?” , “Când trebuie să fim toleranți?” “Când nu trebuie sa fim toleranți?”, “Ce tolerăm colegilor?”, “Ce nu trebuie să tolerăm colegilor?”.</p> <p>2. Anuntarea, delimitarea temei</p> <p>A tolera pe cineva inseamnă a-l înțelege și a-l accepta.</p> <p>3. Discutarea temei</p> <p>Este dificil sa fii tolerant ? Dar atunci cand ceva este nedrept?</p> <p>Acum am putea incepe discuția despre care din faptele noastre pot fi apreciate din perspectiva toleranței. Furtul, tâlhăria, violul, omuciderea, în general sunt fapte penale. Ele sunt sancționate sever in funcție de gravitatea lor. Nu admitem nici contravențiile, pe care le sancționăm sever. Fapte ca minciuna, înșelătoria, josnicia sunt, de asemenea, de netolerat. Sancționarea lor este de natură morală. Alte fapte pot fi tolerate, chiar dacă nu suntem de acord cu ele și nu le-am săvârșit noi înșine. Putem înțelege de ce se petrec, nu le putem însă accepta. Așa poate fi cerșetoria. Putem intelege de ce cerșesc unii oameni, nu suntem însa de acord că există oameni in această situație.</p> <p>2. Trebuie să tolerăm opiniile diferite de ale noastre, convingerile, credințele, tradițiile pe care le respectă alții.</p> <p>3. Atunci când ceva ni se pare de netolerat, putem să ne exprimăm parerile în legatură cu faptul respectiv, să criticăm (de dorit fara patimă), putem incerca să-i convingem pe alții că avem dreptate. Nu trebuie să ne impunem punctul de vedere. Dacă avem convingerea că fapta e chiar periculoasă , ne adresăm celor în drept să o interzică. Nu ne facem însă singuri dreptate.</p> <p>4. Trebuie să respectam diferențele dintre oameni, să admitem că fiecare are dreptul de a crede și spera ceva, de a face ceea ce îi</p>

	<p>este folositor, fără a dăuna altuia.</p> <p>Studiu de caz</p> <p>Aici ar fi momentul să facem o digresiune prezentând cazul lui Socrate: lui Socrate, vestitul filozof din Atena sec. Al V-lea (î. Hr.) îi plăcea să provoace discuții, să dialogheze. A avea numeroși admiratori, îndeosebi tineri. Socrate a susținut idei novatoare pentru epoca sa, cum ar fi: “ Adevarul se afla în oameni dar trebuie ajutat să se “nască”.. “Oamenii fac rău din neștiință.” , “E necesar să ajungem să știm pentru a găsi fericirea, binele și dreptatea.”.</p> <p>Socrate a fost acuzat de contemporanii săi de impietate și coruperea tineretului. A fost condamnat la moarte pentru ideile sale. Acesta este un exemplu tipic de intoleranță față de convingerile și ideile altuia. Azi acceptăm pluralismul de idei, garantăm dreptul fiecăruia la opinie, la exprimarea ei.</p> <p>4. Studiu de caz:</p> <p>Socrate: se analizează intoleranța manifestată în raport cu ideile și convingerile unei persoane. Se precizează consecințele posibile, indicându-se chiar posibila suprimare fizică a persoanei. Se respinge acest mod de a proceda, subliniindu-se necesitatea de a fi tolerant față de ideile altora.</p> <p>Se pot prezenta și alte cazuri similare, cum ar fi: Giordano Bruno, arderea cărților lui Sadoveanu, interzicerea de către nazisti a cântecului “Die Gedanken sind frei” (Gândurile sunt libere), etc.</p> <p>Elevii sunt invitați să dea exemple proprii de cazuri de intoleranță.</p> <p>5. Text de interpretat:</p> <p>John Dewey: “ Dacă vreți să vă formați o părere asupra unei societăți, mergeți și aflați cine e la închisoare.” Se solicită elevilor să desprindă semnificația acestei afirmații, să precizeze cazuri de delincvență sancționate cu privarea de libertate, să se raporteze critic la acestea.</p>
<p>Evaluare:</p>	<p>Se oferă elevilor testul: <i>În clasa voastră va veni un elev nou, țigan (rrom)</i>(Vezi fișa de lucru). Pentru răspunsuri pozitive se acordă câte 1 punct; pentru cele negative – 0 puncte, iar pentru cele indecise, se</p>

	acordă 0,5 puncte. Voi solicita elevilor in baza acestui punctaj, să se autoevalueze. Daca au obtinut intre 0 si 1,5 puncte, este cazul să-și modifice atitudinea. Intre 1,5 si 3, li se recomandă să mai mediteze la problema toleranței. La peste 3 puncte vor fi laudați pentru modelul de om tolerant oferit.
--	---

Fișa de lucru dirigenție

Text de interpretat:

Desprindeți semnificația acestei afirmații.

John Dewey: “ Dacă vreți să vă formați o părere asupra unei societăți , mergeți și aflați cine este la închisoare.”

Test: În clasa voastră va veni un elev nou, țigan (rrom).

- Sunteți de acord să fiți colegi de clasă cu el?
.....(da, nu, nu mi-am pus problema)
- Ați accepta să fiți colegi de bancă?
..... (da, nu, nu mi-am pus problema)
- L-ați invita acasă la aniversarea voastră?
..... (da, nu, nu mi-am pus problema)
- L-ați vizita acasă, dacă ar fi bolnav?
..... (da, nu, nu mi-am pus problema).
- Gândiți-vă dacă ați fi procedat la fel cu actualul coleg de bancă?
..... (da, nu, nu mi-am pus problema).

Pentru raspunsuri pozitive se acordă 1 punct; pentru cele negative – 0 puncte, iar pentru cele indecise, se acordă câte 0,5 puncte.

In urma acestui test, peste jumătate de elevii din clasă au mers acasă de la ora de dirigenție puși pe gânduri, înțelegând că nu și-au mai pus problema toleranței.